

МЕЖІ КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ ЗА ВЕДЕННЯМ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Володимир Євстахійович ЧЕРНЯВСЬКИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Нагляд і контроль за веденням лісового господарства не є всеосяжним, що обумовлює наявність меж його здійснення. Межі контролю та нагляду за веденням лісового господарства в Україні - це своєрідні рамки відповідальності органів державної влади щодо перевірки дотримання суб'єктами господарювання вимог правового режиму використання, охорони, відтворення та раціонального управління лісовими ресурсами й територіями, які водночас обмежують втручання у господарську діяльність поза межами визначеної компетенції, предмета перевірки або контролю.

На нашу думку, межі контролю та нагляду за веденням лісового господарства обумовлені:

- по-перше, положеннями норм чинного законодавства, яке регулює лісове господарство взагалі, а також здійснення нагляду і контролю у відповідній сфері, зокрема. До прикладу, статтею 37 Лісового кодексу закріплюється, що «нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства регулюються: 1) поділ лісів на категорії залежно від значення та основних виконуваних ними функцій; 2) проведення рубок головного користування; 3) організація лісовпорядкування; 4) ведення державного лісового кадастру, обліку, моніторингу та проведення національної інвентаризації лісів; 5) організація та проведення лісової сертифікації; 6) заготівля другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань; 7) використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей, потреб мисливського господарства та проведення науково-дослідних робіт; 8) відновлення лісів і лісорозведення; 9) здійснення заходів щодо підвищення продуктивності, поліпшення якісного складу лісів; 10) здійснення охорони лісів від пожеж; 11) здійснення захисту лісів від шкідників і хвороб; 12) виділення пралісів [1].

- по-друге, особливістю правового статусу суб'єктів, що здійснюють діяльність у сфері лісового господарства. Специфіка статусу останніх обумовлена їх правосуб'єктністю. Правосуб'єктність поєднує в собі здатність набувати права, набувати обов'язки та нести відповідальність за порушення обов'язків. Вчена вказує, що можна говорити про те, що правосуб'єктність – це комплексне поняття, яке охоплює три складові і не може існувати у випадку відсутності або обмеженості якоїсь із них, тому ми приходимо до логічного висновку про те, що правосуб'єктність – це похідна категорія від наявності в особи здатності набувати права, обов'язки та нести відповідальність [2]. Отже, правовий статус суб'єктів, які здійснюють діяльність у сфері лісового господарства, формується на основі особливостей

їх взаємодії з лісовими ресурсами, характеру прав на ліси, функціонального призначення та нормативного регулювання. Їх спеціальна правосуб'єктність передбачає необхідність отримання ліцензій, дозволів або проходження певних процедур для набуття права на провадження лісогосподарських робіт. Також ці суб'єкти підпорядковуються особливому режиму правового регулювання, який включає норми земельного, екологічного, лісового та адміністративного права;

- по-третє, компетенцією суб'єктів, уповноважених на здійснення нагляду і контролю за веденням лісового господарства в Україні. Компетенція — це певний обсяг державної діяльності, покладений на конкретний орган, або коло питань, передбачених законодавством, іншими нормативно-правовими актами, які він має право вирішувати в процесі практичної діяльності (коло питань, що вирішуються міністерством, визначається у положенні про відповідне міністерство; відомством – у положенні про відповідне відомство) [3, с.39];

- по-четверте, особливим набором форм та методів здійснення контрольно-наглядової діяльності. Форми та методи здійснення контрольно-наглядової діяльності є ключовими елементами правового механізму забезпечення законності у діяльності суб'єктів господарювання та органів влади. Вони відображають організаційно-правові підходи, за допомогою яких уповноважені органи реалізують свої контрольні повноваження. Форми контрольно-наглядової діяльності — це зовнішнє вираження дій уповноважених органів, які мають організований, системний характер. До таких форм належать, наприклад, планові й позапланові перевірки, ревізії, моніторинг, спостереження, інспектування тощо. Кожна з форм має визначену нормативними актами процедуру проведення, строки та підстави. В свою чергу методи контрольно-наглядової діяльності стосуються способів впливу, які використовуються в процесі контролю. Превентивні методи орієнтовані на попередження правопорушень (наприклад, роз'яснення законодавства, видача приписів), стимулюючі спрямовані на заохочення до правомірної поведінки, а примусові включають застосування санкцій — адміністративних, фінансових, дисциплінарних тощо.

Таким чином, визначення меж контролю і нагляду за веденням лісового господарства в Україні має важливе значення з точки зору забезпечення правової визначеності, ефективності управління лісовими ресурсами та запобігання зловживанням. Це дозволяє чітко окреслити, що конкретно підлягає перевірці, які дії або бездіяльність можуть вважатися порушеннями, а також які органи і в яких межах мають право здійснювати відповідні контрольні заходи.

Список використаних джерел:

1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12/conv#Text>
2. Клєц Т.С. Трудова правосуб'єктність через призму трудової відповідальності: теоретико-методологічний підхід. ПРАВО.UA. 2020. №3. URL: http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2020/12/25-_Klets.pdf
3. Алфьоров С. М., Ващенко С. В., Долгополова М. М., Купін А. П. Адміністративне право. Загальна частина : навч. посіб. Київ : Центр учб. л-ри, 2011. 216 с.